

**УНІВЕРСИТЕТ УШИНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

**МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
17-18 листопада 2021 року**

Одеса
Букаєв Вадим Вікторович
2021

УДК 370.15+371.302.81+613
С916

*Друкується згідно з рішенням Вченої ради Державного закладу
“Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського”
Протокол № 5 від 19.11.2021*

Члени редакційної колегії:

Джуринський П. Б. доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації, Університету Ушинського – голова оргкомітету;

Долгієр Є. В. кандидат з фізичного виховання та спорту, доцент, завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського

Афтімічук О. Є. доктор педагогічних наук, професор. ДУФВіС (м. Кишинів, республіка Молдова)

Севдалев С. В. кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету фізичної культури Гомельського державного університету імені Франциска Скорини, Гомель, Білорусь;

Башавець Н. А. доктор педагогічних наук, професор, кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського; заступник – голови оргкомітету;

Осіпова І. В. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського;

Ігнатенко С. О. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського;

Дроздова К. В. кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського

Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини :
С916 матеріали V інтернет-конференції. м. Одеса, 17-18 листопада 2021 р.
Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 182 с.

У збірнику матеріалів конференції розглянуті всебічні аспекти організації занять з фізичного виховання, спорту і здоров'я людини.

At the conference proceedings are considered comprehensive aspects of physical education and sports.

УДК 370.15+371.302.81+613.7

© Заклад вищої освіти
«Університет Ушинського», 2021

5. Кашуба В. А. Анализ использования здоровьесберегающих технологий в процессе физического воспитания студенческой молодежи / В. А. Кашуба, Е. В. Андреева, С. М. Футорный // Теория и методика физической культуры. – Алматы, 2018. – С. 73–81.

РОЗВИТОК РУХОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Форостян О. І., Роженько Т. В.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

Анотація. У статті розглядаються проблеми рухових навичок у дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку. Визначення їх фізичної підготовленості та сформованості інтелектуальних навичок.

Актуальність дослідження. Удосконалення системи освіти відповідно до Закону України "Про освіту" висунуло на перший план проблему впровадження в практику роботи закладів освіти комплексу заходів, спрямованих на своєчасне забезпечення кожної дитини адекватних його віку умов для розвитку і формування повноцінної особистості, отримання освіти. Впровадження в систему освіти спеціальних форм диференційованої допомоги тим дітям, які відчувають значні труднощі в засвоєнні програм навчання, набуває особливу соціальну і педагогічну значущість.

В даний час в усьому світі відзначається збільшення числа таких дітей, і в зв'язку з цим проблема підготовки даної категорії дітей до школи, вибір адекватних програм навчання і виховання стала однією з найактуальніших психолого-педагогічних проблем.

Метою дошкільного виховання є всебічний гармонійний розвиток дитини, яке характеризує охорону і зміцнення його здоров'я, забезпечення повноцінного фізичного і психічного розвитку. Засоби фізичної культури дозволяють впливати на всі сфери розвитку дитини і в тому числі на ті, які мають вирішальне значення не тільки для повноцінного фізичного розвитку, але і для розумового, морального, трудового та естетичного.

Н.А. Менчинською введено термін "здатність до навчання", який виражає індивідуально-типове своєрідність психіки учня, створене в процесі навчальної діяльності і робить вплив на її результати в кожен "знятий" момент часу, тобто висловлює загальну здатність до навчання.

С. Л. Рубінштейн в якості показників, що характеризують сформованість загальної здібності до навчання виділяє темп, легкість засвоєння, швидкість просування, широту переносу. "Можна сказати, що показником обдарованості може служити широта перенесення, яка досягається різними індивідами в процесі навчання".

Низька здатність до навчання варіюється за ступенем вираженості цієї якості і в залежності від причин порушення психічного розвитку дитини, а

отже, може відрізнятись і за ступенем обратимості цього стану в спеціально створених для цього умовах.

Труднощі в навчанні можуть бути обумовлені не тільки соціальними факторами і педагогічною занедбаністю, а й певними змінами функціонального стану мозку внаслідок соматичного ослаблення або негрубої церебрально-органічної дисфункції, що призводять до уповільнення темпу розвитку.

Типологія неуспішності в залежності від часу її виникнення запропонована Н.А. Менчинскою і Г.Г. Сабуровою. Автори виділяють "ранню" і "пізню" форму неуспішності. У першому випадку діти вже приходять в школу з більш низьким розумовим розвитком у порівнянні з однолітками. Діти з "пізньою" формою неуспішності добре вчаться в початкових класах, але в середній ланці стають невстигаючими через невміння працювати при наявності хороших інтелектуальних можливостей.

Знижена здатність до навчання у дітей при переході від дошкільного віку до шкільного досліджена Є.К. Івановою. У дослідженні відзначено, що у дітей зі зниженою здатністю до навчання спостерігається низький рівень аналізу спостереження, який проявляється в обмеженому обсязі аналізу, переважання аналізу над синтезом, в невмінні розмежовувати суттєві і несуттєві ознаки, в скрутні встановлювати ознаки подібності, в недостатності використання слів-узагальнень. Також відзначається нестійкість уваги, низький рівень самоконтролю в діяльності, низький рівень допитливості.

Для успішної корекційної роботи з дітьми, що зазнають труднощі в навчанні, необхідно враховувати особливості функціонального стану мозку цих дітей.

Клінічне зміст поняття "затримка психічного розвитку" частково повторює те, що закордонні автори відносять до поняття "мінімальна мозкова дисфункція." Подібні стани більш ніж у половини невстигаючих учнів є основною причиною труднощів в засвоєнні програм навчання.

Історія вивчення затримок психічного розвитку починається з робіт Е. Lasegne (1864) і К. Larrain (1871), які першими описали клініку інфантилізму у дітей". Пізніше А. Strauss, звужуючи дану групу, описала клініку психічного інфантилізму і зазначила, що крім незрілості емоційно-вольової сфери, у таких дітей виявляється і деяке відставання в розвитку пізнавальних здібностей, уваги, пам'яті, що створює їм певні труднощі при навчанні в школі.

Згодом клінічні уявлення про ці данні уточнювалися в роботах Г. Є. Сухарева, І. А. Юрковой, М. С. Певзнер та ін. Пізніше цей напрямок дослідження розвинули в своїх роботах К. С. Лебединська, І. Ф. Марковська та ін.

Ряд авторів вказували на те, що не у всіх дітей патологічна симптоматика повністю компенсується [2]. У зв'язку з цим ряд дослідників подібний діагноз розцінюють як недостатньо коректний і поділяють різномірну групу на більш однорідні клінічні категорії: психічний інфантилізм (гармонійний, дисгармонійний, складний і нескладний), "інтелектуальні розлади (або прикордонна інтелектуальна недостатність) при тривалих астенічних станах", "інтелектуальні порушення при недорозвитку мовлення [1,2] та ін. Проте в практичній медицині і дефектології діагноз "затримка психічного розвитку" в даний час є найбільш вживаним. Відповідно до сучасних уявлень, до затримок

психічного розвитку відносять як випадки уповільненого психічного розвитку ("затримки темпу психічного розвитку"), так і відносно стійкі стану емоційно-вольової або інтелектуальної недостатності.

Багатогранна роль активної рухової діяльності в фізичному розвитку, зміцненні здоров'я і формуванні особистості дитини підкреслюється в працях багатьох прогресивних педагогів, засновників вітчизняних і зарубіжних систем фізичного виховання дітей.

Встановлено, що в дошкільному віці відбувається інтенсивний розвиток всіх фізичних якостей, однак відбувається воно гетерохроно, в зв'язку з чим виникає необхідність забезпечення гармонічного виховання фізичних якостей в цьому віці, що ґрунтується насамперед анатомо-фізіологічними особливостями дитячого організму.

Відзначено, що діти з порушенням ЦНС мають дефекти рухового й мовленнєвого аналізаторів, що проявляється в різних порушеннях моторики. Моторна недостатність найбільш яскраво виражена у дітей дошкільного віку. Наявність її і ступінь вираженості деякі автори пов'язують зі ступенем інтелектуальної недостатності [1]. У дітей даної категорії погано розвинена кінестетична чутливість, тому недостатність рухової сфери найбільшим чином проявляється при виконанні складних рухів, де потрібно керувати рухами, чітке дозування м'язових зусиль, точність рухів.

Е. М. Мастюкова вказує, що в основі цих порушень моторики лежить механізм, що визначає і інтелектуальний дефект, а саме - недорозвинення аналітико - синтетичної діяльності кори головного мозку, точніше - кіркових зон рухово-кінестетичного аналізатора.

Оцінка рівня розвитку рухових можливостей розумово відсталих дітей повинна проводитися на основі врахування фізичного розвитку, рухової підготовленості, глибокого аналізу рухових порушень. Це положення повною мірою можна віднести і до дітей з затримкою психічного розвитку.

Численними дослідженнями виявлено, що виховання рухових якостей протікає у дітей більш успішно, якщо навчальний процес будується по комплексному методу, з використанням різних рухливих ігор та ігрових завдань. Такий підхід сприяє підвищенню рівня загальнофізичної підготовки дітей і вдосконалення психічних процесів.

Аналіз літературних джерел дозволив встановити наступне:

- проблема диференційованого підходу до дітей зі зниженим навчанням, створення нових технологій навчання є однією з актуальних в загальній, спеціальній педагогіці і психології;

- рухові порушення є складовою частиною провідного дефекту і визначаються тими ж механізмами, що й ведучий дефект;

- середні і високі показники фізичного розвитку дитини, як правило, відповідають достатньому рівню розвитку психічних процесів;

- спеціально організована рухова діяльність дозволяє швидше виробляти різні умовні рефлексії, що є основою будь-якого навчання. У процесі рухової діяльності можливим є збільшення продуктивності вдосконалення психічних процесів: сприйняття, пам'яті, мови, мислення, а також особистісних якостей;

- нечисленність і розрізненість досліджень стосуються питань вдосконалення психічних процесів в аспекті фізичного виховання, не дозволяють казати про повне вирішення цієї проблеми, що є логічною підставою для подальшої роботи в даному напрямку.

Література:

1. Технології психологічної допомоги сім'ям дітей із відхиленнями в розвитку: Навчань. посібник / У. У. Ткачова. – М.: АСТ; Астрель, 2007. – 318 с.
2. Навчань. посібник для студ. вищ. пед. учеб. закладів / У. І. Лубовський, Т. У. Розанова, Л. І. Солнцева та ін.; Під ред. У. І. Лубовського. – 2-й видавництво, випр. – М.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 464 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Кучеренко Г. В., Солодухіна А. Ю.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

Анотація. У статті виокремлено основні підходи щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи в системі освіти, зокрема в дошкільних навчальних закладах, Визначено, що правильна організація фізкультурно-оздоровчої роботи та застосування інноваційних програм сприятиме не лише гармонійному всебічному розвитку особистості, але й збереженню та зміцненню психічного, фізичного й соціального здоров'я.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровча робота, здоров'я, заклад освіти, фізична культура, здоровий спосіб життя.

Нині в Україні фізкультурно-оздоровча робота здійснюється в таких закладах освіти: дошкільні, загальноосвітні навчальні, вищі навчальні, позашкільні навчально-виховні заклади, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості.

Спільна діяльність дорослих і дітей – це наявність партнерської позиції, особливістю якої є відкритість у бік вільної самостійної діяльності самих дошкільнят. У той же час партнерська діяльність дорослого відкрита для проектування відповідно до інтересів дітей, пропонує види діяльності, які стимулюють їх, надаючи можливість прямого контакту з людьми, матеріалами і реальним життєвим досвідом, що сприяє інтелектуальному розвитку дитини [3].

Головне завдання вихователів дитячого садка - підготувати дошкільника до майбутнього самостійного життя. Дуже важливо саме на цьому етапі сформуванню у дітей базу знань та практичних навичок здорового способу життя, усвідомлену потребу у систематичних заняттях фізичною культурою та спортом.

Тому є важливим аби у формуванні фундаменту фізичного та психічного здоров'я відбувається інтенсивний розвиток органів та становлення функціональних систем організму, закладалися основні риси особистості, формувалася характер, було добре ставлення до себе та оточуючих.